

Skåne här och nu – förslag

Skåne har en snabbt växande befolkning och en etnisk mångfald

- Skåne växer för närvarande med motsvarigheten av ett nytt Lund cirka vart femte år, framförallt på grund av en stor inflyttning av utrikes födda
- Skånes folkmängd ökar i alla delar av regionen, men snabbast är ökningen i de större städerna i västra Skåne
- Runt en femtedel av Skånes befolkning är född utomlands från sammanlagt 192 olika födelseländer
- De största grupperna av de utrikes födda är från Norden, forna Jugoslavien och Mellanöstern, där det är gruppen från Mellanöstern som ökar snabbast

Både andelen äldre och yngre i Skåne ökar

- Befolkningen lever allt längre, vilket innebär att andelen äldre ökar i Skåne såväl som i riket
- Andelen unga växer också, mycket på grund av positiva födelsetal
- Gruppen utrikes födda, som är jämförelsevis stor i Skåne, är yngre än gruppen inrikes födda
- På grund av de utrikes födda och de positiva födelsetalen har Skåne en ung befolkning jämfört med de flesta andra regioner i riket
- Denna demografiska struktur ger Skåne bättre förutsättningar att klara tillväxt och välfärd i framtiden, förutsatt att vi klarar utmaningen att få fler människor i arbete

Det allmänna hälsotillståndet bland skåningar förbättras, men skillnaderna mellan olika grupper ökar

- Det allmänna fysiska hälsotillståndet förbättras stadigt. Medellivslängden ökar, dödligheten sjunker och en minskande andel av befolkningen lider av en långvarig sjukdom
- Ohälsotalen (antal ersatta frånvarodagar) har dessutom minskat betydligt sedan början av 2000-talet
- Men det finns alltjämt stora skillnader i hälsa kopplat till utbildningsnivå, sysselsättning, boendemiljö, kön samt etnicitet och skillnaderna i medellivslängd mellan olika socioekonomiska grupper i Skåne ökar
- Den psykiska ohälsan ökar, i synnerhet i den yngre delen av befolkningen
- Den självskattade hälsan hos barn och unga har försämrats, speciellt bland flickor

Skåningarnas intresse för politik ökar och valdeltagandet är nu på samma nivå som i riket

- Intresset för politik hos medborgarna i Skåne ökar enligt 2015 års SOM-undersökning
- Detta bekräftas av en stadig uppgång i valdeltagandet sedan början av 2000-talet

- I 2018 års val var valdeltagandet i Skåne på samma nivå som genomsnittet i riket
- Skillnaderna inom Skåne är dock stora. Överlag är valdeltagandet högst i sydvästra Skåne
- En övervägande del av medborgarna är ganska nöjda med hur demokratin fungerar i Region Skåne samt i hemkommunen enligt 2015 års SOM-undersökning. 44 procent respektive 37 procent är dock inte alls nöjda

Andelen skåningar med universitetsutbildning är hög – men allt för få kommer in på gymnasiet

- Samtidigt som Skåne har jämförelsevis många invånare med enbart grundskoleutbildning har regionen också relativt många med universitetsutbildning
- Skåne har den tredje högsta övergångsfrekvensen från gymnasiet till högre utbildning i Sverige där Skånes universitet och högskolor står för drygt 15% av landets utexaminerade studenter
- Behörigheten till gymnasieskolan är betydligt större i sydvästra- än i nordöstra Skåne
- Könsskillnaderna ökar inom utbildningsområdet. Nästan två tredjedelar av alla studenter inom högskolan är kvinnor

Skåne har alltså Sveriges lägsta sysselsättningsgrad trots de senaste årens jobbtillväxt

- Både antalet jobb och andelen sysselsatta har ökat stadigt sedan den ekonomiska nedgången år 2009, både i Skåne och i riket som helhet
- Skåne har dock alltså den lägsta sysselsättningsgraden bland Sveriges 21 län
- Den låga sysselsättningsgraden beror till stor del på att Skåne har en högre andel utrikes födda än riket i genomsnitt – en grupp där sysselsättningsgraden traditionellt har varit låg
- Den totala efterfrågan på arbetskraft i Skåne är fortsatt hög och det råder brist på ett antal yrkeskompetenser såsom lärare, civilingenjörer, sjuksköterskor och byggarbetare

Skåne har en tudelad arbetsmarknad både geografiskt och mellan grupper

- Skåne har idag två huvudsakliga arbetsmarknadsregioner: Malmö/Lund/Helsingborg och Hässleholm/Kristianstad
- Sydvästra Skåne dominerar utvecklingen med en stark sysselsättningstillväxt, medan sysselsättningen i nordöstra Skåne har varit i stort sett oförändrad det senaste decenniet
- Den skånska arbetsmarknaden, liksom den svenska, är könsuppdelad där kvinnor i högre utsträckning arbetar inom ett mindre antal yrken inom offentlig sektor, medan mäns arbetsmarknad är spridd till ett större antal yrken och sektorer
- Nyföretagandet domineras av män. I Skåne, liksom i riket, startas endast en tredjedel av alla nya företag av kvinnor
- Män har en högre sysselsättningsgrad än kvinnor men sysselsättningen har ökat snabbare bland kvinnor än män de senaste åren
- Arbetslösheten bland utlandsfödda är betydligt högre än i andra grupper. Jobbtillväxten har dock varit högre bland utrikes- än inrikes födda de senaste åren

Skåne har en stark innovationskraft och ett högt nyföretagande

- I ett europeiskt perspektiv utmärker sig Skåne som en innovativ region vad gäller investeringar i forskning, utveckling och patent och regionen har rört sig mot en mer kunskapsintensiv näringslivsstruktur
- Nyföretagandet per 1000 invånare ligger på samma nivå i Skåne som i riket i genomsnitt. Det skånska nyföretagandet i förhållande till befolkningsstorlek är större än i Västra Götaland, men mindre än i Stockholm.
- Överlevnadsgraden bland nyföretagare i Skåne verkar dock vara något lägre än i övriga riket

Skåne har låg tillväxt och en låg skattekraft

- Skåne har en svagare tillväxt av BRP per invånare än de andra storstadsregionerna och riket i helhet. Förklaringen är att Skånes och rikets ekonomiska tillväxt varit någorlunda densamma men att befolkningstillväxten i Skåne har varit snabbare än i riket som helhet.
- En viktig anledning till den låga produktiviteten är att Skånes traditionella styrkeområden – livsmedel, läkemedel och IT/Telekom – har haft en bekymmersam utveckling under ett antal år
- Flera viktiga näringar i Skåne, såsom bygg och anläggning, transport, handel, hotell och restaurang, har en låg produktivitet. Samtidigt sysselsätter dessa branscher många personer med låg utbildning.
- Medelskattekraften (beskattningsbar förvärvsinkomst per invånare) i Skåne uppgår till 92 % av nivån i riket år 2018, vilket innebär en elfte plats bland landets 21 regioner/landsting. Skillnaderna mellan Skånes kommuner är stora.

Skåne har en för Sverige unik flerkärnig ortstruktur

- Med sina städer och nästan 250 mindre tätorter har Skåne en större koncentration av tätorter än någon annan del av Sverige. Detta medför korta avstånd och hög tillgänglighet till ett stort utbud av arbetsplatser, samhällsservice och olika typer av boendemiljöer
- Av Skånes drygt 1,3 miljoner invånare bor 10% utanför en tätort, vilket är lägre än riksgenomsnittet på 13%
- Skåne har 8 större städer som betecknas som regionala kärnor (Malmö, Lund, Helsingborg, Landskrona, Kristianstad, Hässleholm, Ystad och Trelleborg) på grund av sin breda näringslivsstruktur, sitt positiva pendlingsnetto, samt att de har en befolkning som överstiger 14000 personer. Dessa regionala kärnor spelar alla en viktig roll för Skånes utveckling
- Den flerkärniga och täta ortstrukturen ger ett annat resmönster än i andra storstadsregioner
- Bostadsbyggandet har ökat, men inte tillräckligt för att matcha befolkningsökningen och det råder idag brist på bostäder i stora delar av Skåne

Skåne är länken till kontinenten men integrationen i Öresundsregionen har tappat fart

- Som en del av Öresundsregionen har Skåne en hög internationell tillgänglighet i och med den geografiska närheten till Europa och det korta avståndet till Nordens största flygplats Kastrup

- Integrationsprocessen i Öresundsregionen har utvecklats sedan Öresundsbron öppnades, men har de senaste åren tappat fart.
- Juridiska, skattemässiga och regelmässiga gränshinder gör det svårare för arbetsgivare på bägge sidor om sundet att hitta rätt kompetens samtidigt som arbetstagare tvekar att söka jobb över gränsen. Samtidigt fortskrider dock arbetet att avvärja dessa gränshinder.

Skåne är en allt viktigare transitregion och kapaciteten är allt mer ansträngd på både väg och järnväg

- Under 2000-talet har transporterna i Skåne ökat på väg, järnväg och med sjöfart
- Skåne har en omfattande genomfartstrafik och trafiken väntas öka kraftigt, inte minst när Fehmarn Bältförbindelsen mellan Danmark och Tyskland öppnar 2028.
- Kapacitetsituationen är ansträngd på både järnväg och väg i Skåne, vilket förvärras av eftersatt underhåll
- 90 procent av de skånska motorfordonen drivs med fossila bränslen. Utvecklingen går dock åt rätt håll och framöver förväntas en kraftig uppgång i andelen fordon som drivs med el och hållbara biodrivmedel
- Skånetrafiken har beslutat att hela kollektivtrafiken ska drivas av förnybart bränsle innan utgången av år 2018.

Skåne har en varierad natur med Sveriges bästa åkermark

- Nästan hälften av Skånes mark består av jordbruksmark – vilket är en betydligt större andel än i övriga Sverige
- Skåne svarar för ungefär hälften av Sveriges livsmedelsproduktion och drygt en femtedel av rikets sysselsättning inom livsmedelsindustrin
- Skåne har lägst andel ekologiskt odlad areal
- Skåne har ett landskap med stor variationsrikedom med närhet till hav, strand, skog, slätt eller sjö landskap, samt flertalet städer, byar och glesbygd
- I Skåne finns tre nationalparker, fler än 260 naturreservat och ett kulturreseptat. Det innebär att 3,5 procent av landytan och 8 procent av den totala sötvattensarealen är skyddad

Skåne har, liksom övriga Sverige, stora miljöutmaningar

- Skåne förväntas inte nå något av de regionala miljömålen till år 2020
- I de andra storstadsregionerna förväntas man att vara nära att nå eller nå något enstaka av de regionala miljömålen, vilket inte är fallet med Skåne
- Utsläppen av växthusgaser är fortfarande en stor utmaning att hantera för Skåne, trots en redan relativt stor minskning i förhållande till resten av Sverige de senaste åren
- Energieffektiviseringen i Skåne (förädlingsvärde per ton koldioxidekvivalenter) har ökat med 130 procent eller 60 979 kronor per utsläppt ton koldioxid sedan år 2000. Ser vi till Sverige som helhet har energieffektiviteten i procent varit något mindre, 120 procent eller 53 867 kronor per utsläppt ton koldioxid. Det bör dock nämnas att konjunktur- och strukturförändringar en stor påverkan på utsläppsminskningen

- Kust och hav är drabbade av erosion, ett försämrat kustfiske och konkurrerande intressen om havsområden. Övergödning är ett av de största miljöproblemen i skånska vatten trots att kväve- och fosforutsläppen har minskat.
- I Skåne orsakar luftföroreningar ungefär tusen fall av för tidig död per år, där fordonstrafik är den främsta orsaken. Även småskalig vedeldning är starkt bidragande. Utsläppen skadar även natur, material och kulturmiljöer.
- Skåne har flest antal växt- och djurarter i landet, men här har också flest arter dött ut. Den biologiska mångfalden är fortsatt hotad
- I Skåne är markanvändningskonflikter mellan exploatering och bevarande av natur- och kulturvärden påtagliga, särskilt avseende jordbruksmark.

FÖRSLAG